

Féasta Filíochta

Séideán Sí

**Dearthóirí Áiseanna Teagaisc
na Gaeilge a thiomsaigh**

Peter Donnelly a mhaisigh

Féasta Filíochta

Dearthóirí Áiseanna Teagaisc
na Gaeilge a thiomsaigh

Peter Donnelly a mhaisigh

 AN GÚM

Baile Átha Cliath

© An Roinn Oideachais agus Eolaíochta / Foras na Gaeilge, 2012

Obair ealaíne © Peter Donnelly

ISBN 978-1-85791-765-9

Gach ceart ar cosaint. Ní ceadmhach aon chuid den fhoilseachán seo a atáirgeadh, a chur i gcomhad athfhála, ná a tharchur ar aon mhodh ná slí, bíodh sin leictreonach, meicniúil, bunaithe ar fhótachóipeáil, ar thaifeadadh nó eile, gan cead a fháil roimh ré ón bhfoilsitheoir.

Baineann an saothar seo le scéim Dhearthóirí Áiseanna Teagaisc na Roinne Oideachais agus Eolaíochta atá ann chun áiseanna Gaeilge a sholáthar do na bunscoileanna Gaeltachta agus do na bunscoileanna lán-Ghaeilge.

Áine Ní Ghlinn, Éamonn Ó Ruanaí, Jackie Mac Donncha, Juaime Nic Giollanáith, Patricia Forde, Seán Mac Dhonnagáin agus Uinsíonn Ó Domhnaill a scríobh

Dearadh agus leagan amach: Designit Creative Consultants Teo.

Obair ealaíne: Peter Donnelly

Turner's Printing Co. Teo. a chlóbhuail in Éirinn

Le fáil tríd an bpost uathu seo:

An Siopa Leabhar,
6 Sráid Fhearchair,
Baile Átha Cliath 2.
siopa@cnag.ie

nó

An Ceathrú Póilí,
Cultúrlann Mac Adam-Ó Fiaich,
216 Bóthar na bhFál,
Béal Feirste BT12 6AH.
leabhair@an4poili.com

Orduithe ó leabhardhíoltóirí chucu seo:

Áis,
31 Sráid na bhFíniú,
Baile Átha Cliath 2.
eolas@forasnagaeilge.ie

nó

International Education Services,
Eastát Tionsclaíoch Weston,
Léim an Bhradáin,
Co. Chill Dara.
info@iesltd.ie

An Gúm, 24-27 Sráid Fhredric Thuaidh, Baile Átha Cliath 1

Clár

Eitleog	5
Séideán Fómhair	6
Cogadh	7
Bíp	8
Bailte an tSlua Sí	10
Na Siúlóirí	12
Céadchosach	14
An Deoch is Fearr	16
Snáthaid agus Snáithe	18
Scéal an Amhráin	20
Seoladh	22
Cois Trá	23
Caint	24
An Afraic	25
Rómhall	26
Lus an Chromchinn	27
An Grá	28

The first part of the document discusses the importance of maintaining accurate records of all transactions. This includes not only sales and purchases but also any other financial activities that may occur during the course of the business. Proper record-keeping is essential for determining the true financial position of the company at any given time.

In addition to record-keeping, it is also important to have a clear understanding of the company's financial goals and objectives. This will help to guide the company's financial decisions and ensure that they are in line with the overall business strategy. Regular financial reviews and reporting can help to monitor progress and make adjustments as needed.

Finally, it is important to have a strong understanding of the company's financial risks and liabilities. This includes not only the risks associated with the company's operations but also any legal or contractual obligations that may be incurred. Proper risk management is essential for ensuring the long-term success and stability of the business.

Overall, a thorough understanding of the company's financial situation is essential for making informed decisions and ensuring the success of the business. By maintaining accurate records, setting clear financial goals, and managing risks effectively, the company can position itself for long-term growth and profitability.

The second part of the document discusses the importance of having a clear understanding of the company's financial position. This includes not only the current financial situation but also the historical performance of the company. Regular financial reviews and reporting can help to monitor progress and make adjustments as needed.

In addition, it is important to have a strong understanding of the company's financial risks and liabilities. This includes not only the risks associated with the company's operations but also any legal or contractual obligations that may be incurred. Proper risk management is essential for ensuring the long-term success and stability of the business.

Eitleog

Áine Ní Ghlinn

Scaoilim m'eitleog
Suas suas san aer.
Pógann sí na crainn,
Is preabann chun na spéire.
Éalaíonn isteach i scamall,
Is tosaíonn sí ag spraoi,
Ag luascadh is ag eitilt
Le rithim na gaoithe.

Ba bhreá liomsa bheith i m'eitleog
Thuas in airde sa spéir.
Ba bhreá liom dul ar foluain
Ar sciatháin aeir.
Ba bhreá liom bheith léi
Thuas os cionn na gcrann ag spraoi,
Ag lorg faoisimh
Ón uaigneas seo i mo chroí.

Séideán Fómhair

Áine Ní Ghlinn

Sciobann an ghaoth
Fallaing ghlas ó ghuaillí crainn.

Séideann go magúil í.

Rua, órdhonn, buí

Á síobadh ina gcuaifeach

Chun na spéire.

Síneann an crann a mhuineál

Is a ghéaga loma amach,

Ach síoscann an fhallaing léi

Ar shéideán gaoithe.

Spréachann scamall

Le brúcht toll toirniúil.

Slogann siar an fhallaing

... siar

... siar

... siar.

Ón gcrann

Éalaíonn glothar gíoscánach.

Umhlaíonn craobhacha na coille.

Géilleann do theacht an fhómhair.

Cogadh

Seán Mac Dhonnagáin

Cloisim an gunna
Á scaoileadh,
Á scaoileadh.
Diúlann sé fuil
As corp mo Dhaideo.

Cloisim an buama
Ag titim,
Ag titim.
Déanann sé rince
Ar uaigh mo Dhaideo.

Feicim an saighdiúir
A scaoileann an gunna,
A leagann an buama,
A réabann an teaghlach,
A fhógraíonn an bás.

Bíp

Juanne Nic Giollarnáith

Ag tiomáint liom síos príomhbhóthar
I nGaillimh
Lá breá gréine –
Mé sona sásta,
An raidió ar siúl
Is mé ag casadh in éineacht leis ...

Bíííp!!

... Ó charr sa lána eile.

Ó, a Mhaighdean!

An raibh mé rómhall?
An raibh mé rósciobtha?
An raibh mé sa lána mícheart?
Nó céard sa diabhal a rinne mé?

Tada.

BÍP!
BÍÍP!

An carr imithe tharam anois –
Cara liom á thiomáint,
Straois mhór ar a béal
Is í ag beannú dom ...

Nach deas an rud é
A bheith i mo chónaí in áit
Nach mbíonn i gceist le 'bíp' ach:

Heileó!

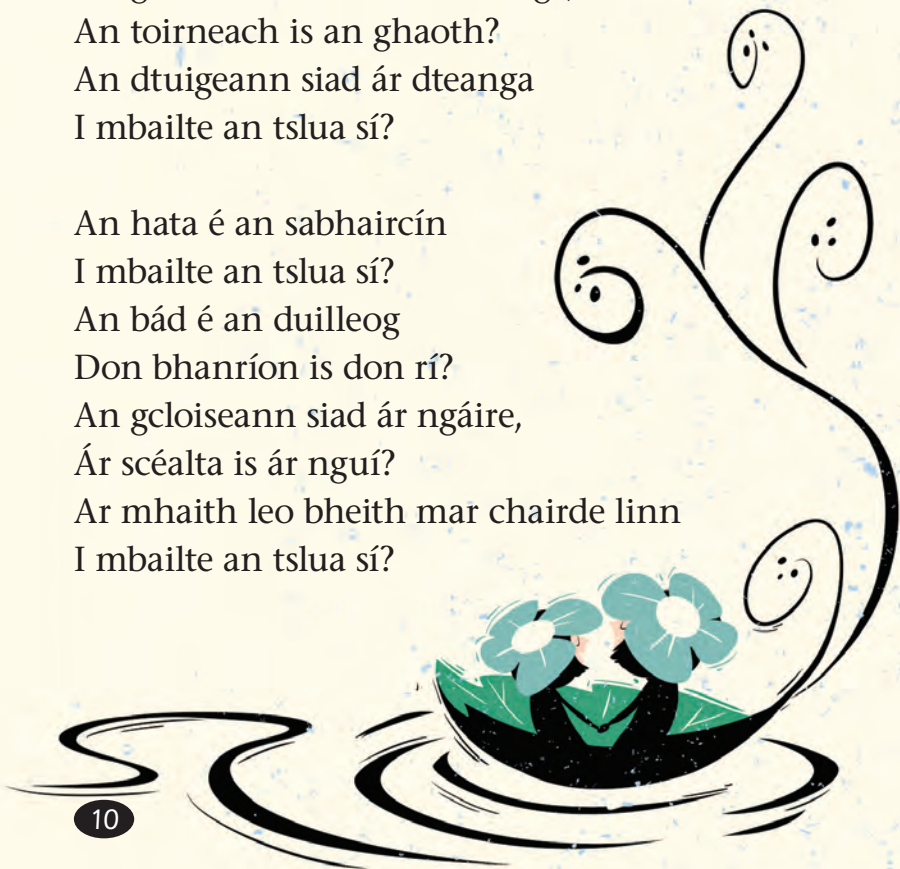
Bailte an tSlua Sí

Patricia Forde

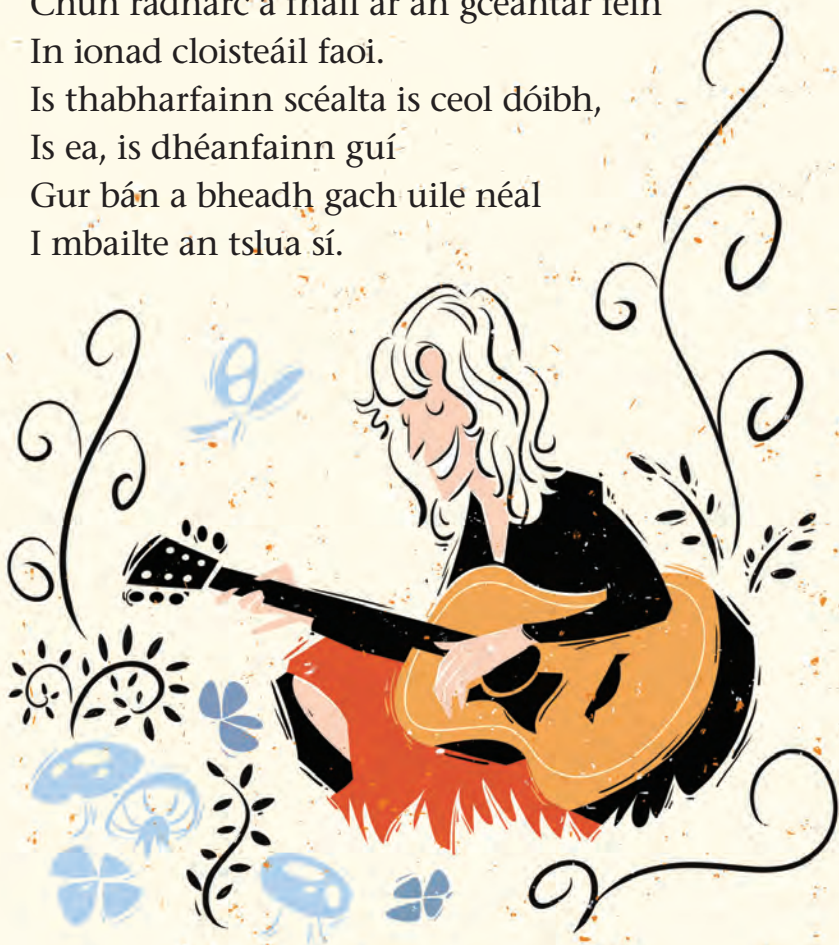
D'Ailbhe

An capall é an féileacán
I mbailte an tslua sí?
An tigín dóibh an sliogán
Ar an ngaineamh ina luí?
An gcloiseann siad an fharraige,
An toirneach is an ghaoth?
An dtuigeann siad ár dteanga
I mbailte an tslua sí?

An hata é an sabhaircín
I mbailte an tslua sí?
An bád é an duilleog
Don bhanrion is don rí?
An gcloiseann siad ár ngáire,
Ár scéalta is ár nguí?
Ar mhaith leo bheith mar chairde linn
I mbailte an tslua sí?

Ba mhaith liom dul is cuairt a thabhairt
Ar bhailte an tslua sí
Chun radharc a fháil ar an gceantar féin
In ionad cloisteáil faoi.
Is thabharfainn scéalta is ceol dóibh,
Is ea, is dhéanfainn guí
Gur bán a bheadh gach uile néal
I mbailte an tslua sí.

Na Siúlóirí

Uinsíonn Ó Domhnaill

Tá Dónal is Charlie is biorán mór géar
Ag amharc anuas ar an tsaol go léir;
Na mílte duine ag siúl de shíor –
Cá bhfuil a n-aistear; cá bhfuil a dtriall?

Cuid ag gabháil suas, cuid ag gabháil síos,
Cuid ag gabháil anseo is ansiúd,
Cuid ag siúl, cuid ina rith,
Cuid ar sodar is cuid ar crith.

Cuid ag fanacht le fear beag glas
Le trasnú go dtí an taobh thall
Áit a gcasann siad thart ar an bpointe boise
Is tagann ar ais anall.

Ina gcuid lámh tá málaí lán',
Uisce, fón is páipéar,
Cupaí tae, ceapairí réidhe
Is gach rud fá choinne a n-aistir.

Sílim féin go bhfuil siad ar strae,
Go bhfuil siad ar shiúl ar seachrán,
Go ndearna siad dearmad cá raibh siad ag gabháil;
San áit a raibh stuaim tá meadhrán.

A Dhónail is a Charlie, dearc anuas
Is cuir crothán céille ina gceann,
Go sroichfidh siad an baile nó cé ar bith cén áit
A raibh rún acu a ghabháil ann.

B'fhéidir ansin go bhféadfainnse siúl
Síos Sráid Uí Chonaill faoi phléisiúr,
Gan bheith anonn is anall gach re céim,
Ag seachnadh na gcéadta siúlóir.

Céadchosach

Uinsíonn Ó Domhnail

Trasna an urláir,
Na cosa uilig,
Ag bogadh mar thonn,
San fharraige amuigh.

Ghluais an créatúr
Cé ar bith cén fáth.
Níor fhan mise
Leis an eolas a fháil.

Bhí sé de nós
Againn uilig
Ár gcos a chur air,
Is deireadh a chur leis.

Ach bhog mo chroí,
Is lig mé leis.
Cad chuige a maróinn
Ní chomh deas?

Nár mhillteanach an rud
D'fhear an dá chos,
Deireadh a chur
Le fear na gcéad cos.

An Deoch is Fearr

Uinsíonn Ó Domhnaill

Cupa tae,
Is maith liom é,
Am ar bith,
I rith an lae.

Cupa caife
I ndiaidh a deich,
Is tá mise réidh
Do rud ar bith.

Cupa bainne
Le mo lón,
Am ar bith
Thart fá nóin.

Cupa cócó
Roimh am luí,
Codail go sámh
Ar feadh na hoíche.

Aon deoch eile,
Seachas uisce,
Fág uait í,
Má tá tú cliste.

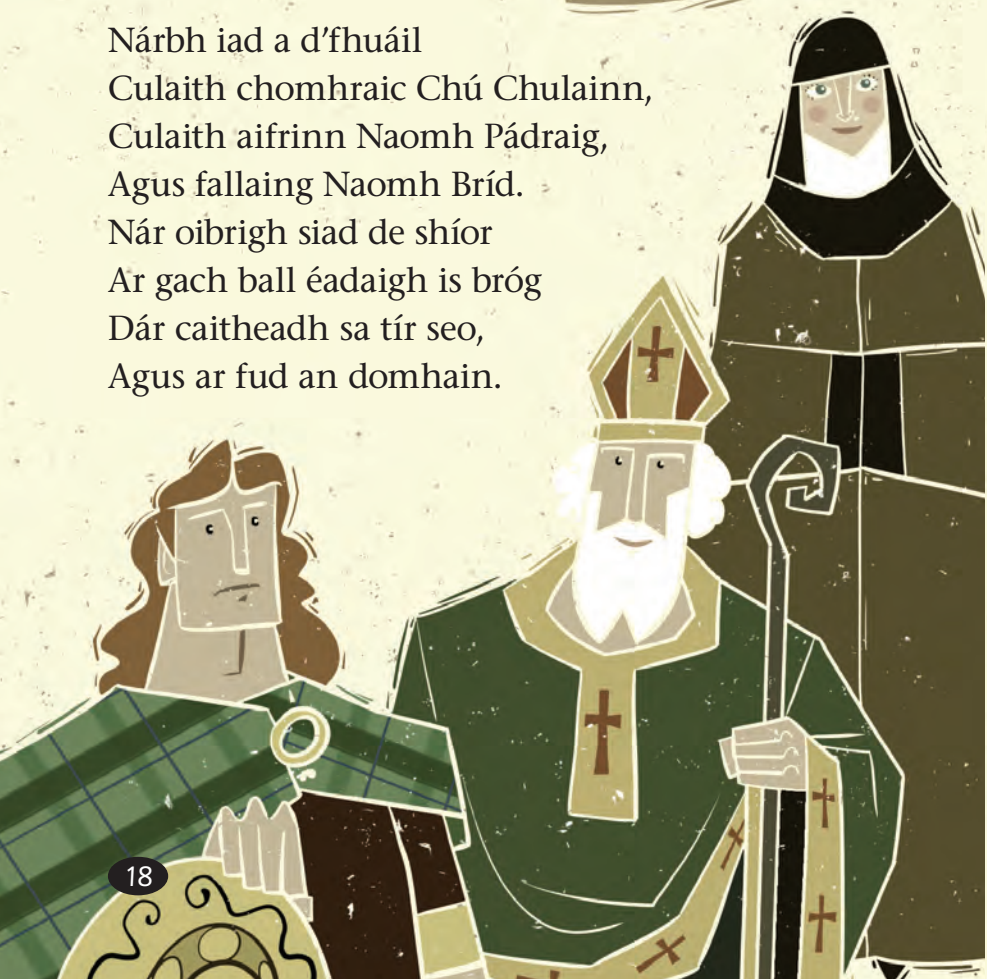
Snáthaid agus Snáithe

Uinsíonn Ó Domhnaill

Snáthaid agus snáithe,
Nach deas an péire,
Iad leis na cianta,
Ag obair le chéile.

Nár bh iad a d'fhuáil
Culaith chomhraic Chú Chulainn,
Culaith aifrinn Naomh Pádraig,
Agus fallaing Naomh Bríd.
Nár oibrigh siad de shíor
Ar gach ball éadaigh is bróg
Dár caitheadh sa tír seo,
Agus ar fud an domhain.

Bhí a rian le feiceáil
Ar fheisteas na bhfaró,
Impirí na Róimhe,
Is curaidh na Traí,
Agus ormsa fosta,
Ar mo léine is mo bhríste,
Is gach ball eile,
Dá gcaithim faoi.

Tá an péire céanna,
Ag obair go fóill,
Ach i bhfad níós gasta,
Ná mar a bhíodh fadó.

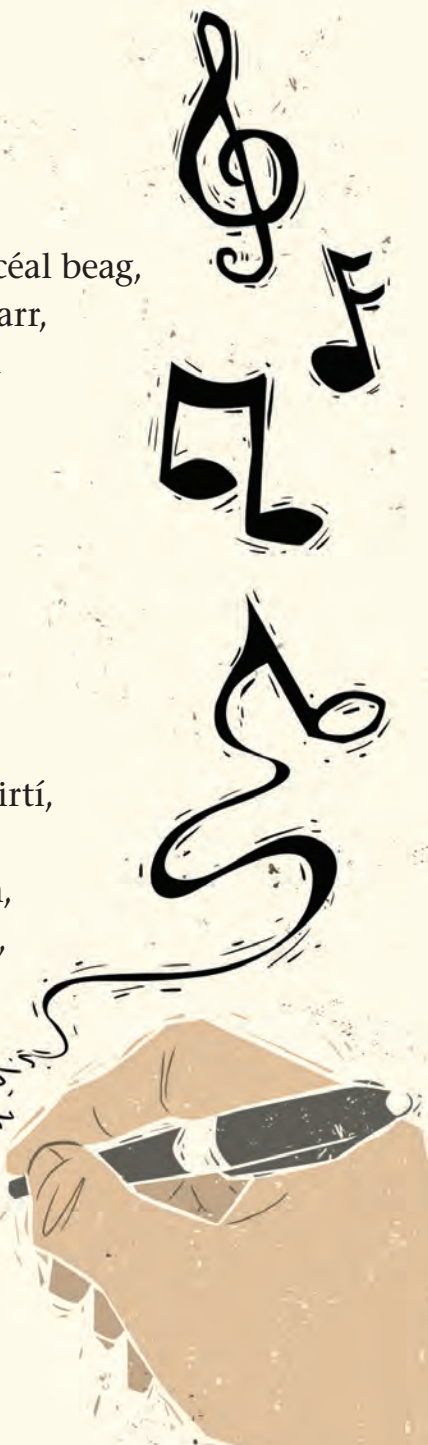
Scéal an Amhráin

Jackie Mac Donncha

Cheap mé go scríobhfainn scéal beag,
Nach mbeadh fada ná róghearr,
A bhogfadh croí an léitheora
Mar a dhéanfadh dán;
Scéal beag gairid teoranta,
Nach dtógfadh mórán am' –
Ach chonaic mé is é scríofa,
Nár scéal é ach amhrán.

Tá scéal i chuile amhrán,
Is amhrán i ngach scéal.
Bíonn croí agus brí sna habairtí,
Agus brón ag rith sa bhféith.
Bíonn tús ann agus deireadh,
Agus fáisceadh maith ina lár,
Ach níl a fhios is é scríofa
An scéal é nó amhrán.

Scéal beag gairid teoranta

Cheap mé go scríobhfainn amhrán,
Nach mbeadh fada ná róghearr,
Dhá nó trí de nóiméadaí,
Is curfá ina lár.
Chloígh mé leis na rialacha,
Is chríochnaigh mé go séimh –
Ach chonaic mé is é scríofa,
Nár amhrán é ach scéal.

Mar tá scéal i chuile amhrán,
Is amhrán i ngach scéal.
Bíonn croí agus brí sna liricí,
Agus brón ag rith sa bhféith.
Bíonn tús ann agus deireadh,
Agus fáisceadh maith ina lár –
Ach níl a fhios is é scríofa,
An scéal é nó amhrán.

Seoladh

Jackie Mac Donncha

Tá mé ag seoladh leis na blianta,
Ag tóraíocht áit le gabháil i dtír,
Ach ní fheicim port ná caladh
Le mo rópa a chaitheamh díom.
Bím ag tornáil is ag casadh timpeall,
Ag gabháil in aimhréidh idir tuile is trá,
I gcónaí ag breathnú go híochtar spéire,
Ag súil le radharc a fháil ar mo ghrá.

Tá m'intinn sraoilte stróicthe,
Mar níl dídean in aon áit.
Tá na tonnta móra tréana,
Do mo dhalladh oíche is lá.
Mura dtiocfaidh cóir ná athrú,
Beidh mé ag seoladh arís go brách,
I gcónaí ag breathnú go híochtar spéire,
Ag súil le radharc a fháil ar mo ghrá.

Cois Trá

Patricia Forde

Caisleáin

Tonnta

Uachtar reoite

Gaineamh i mo bhróg

Grian the

Ag dó mo chraicinn

Mar a dhéanfadh neantóg

Caint

Éamonn Ó Ruanaí

Tá cigire cainte i mo cheann
A chíorann gach smaoineamh a ritheann tríd,
Ag meá gach focail, ag blaiseadh na bhfonn,
Ag ceilt rún nó fírinne lom,
Ag scagadh freagraí,
Ag baint, ag scrios,
Ag iarraidh frásaí borba a chosc.
Is é is toradh ar a dhianscrúdu
Mo theanga a cheangailt ina snaidhm, ina lúb,
Gach focal stadach,
Frogach, bacach,
Do m'fhágáil balbh
I mo
Thost.

S

M

Ú

G

R

E

É

T

R

H

D

P

B

An Afraic

Éamonn Ó Ruanaí

Fáinleoga cromtha cráifeacha,
Ar líne lúbtha leictreach,
Ina ngarda onóra mífhoighneach,
Ar shochraid an tsamhraidh.

Gach gob géar ag cogarnaíl,
Ag roinnt a scéalta seilge
Le teanga olagónach ocrach,
Nár bhlais cuileog le déanaí.

A gclóca dorcha á dhaingniú
Go teann timpeall a nguailí,
Gach tóin le gaoth ag mallú
Luath-theacht an gheimhridh,
A n-aigne cheana ag díriú
Ar theas an fhásaigh.

Rómhall

Éamonn Ó Ruanaí

Má thiteann úll ar bharr do chinn,
Is tú ag machnamh fá scáth crainn,
Ná bíodh sceitimíní ort, a mhic,
Tá cóipcheart ar an domhantarraingt
ag Newton glic.

Lus an Chromchinn

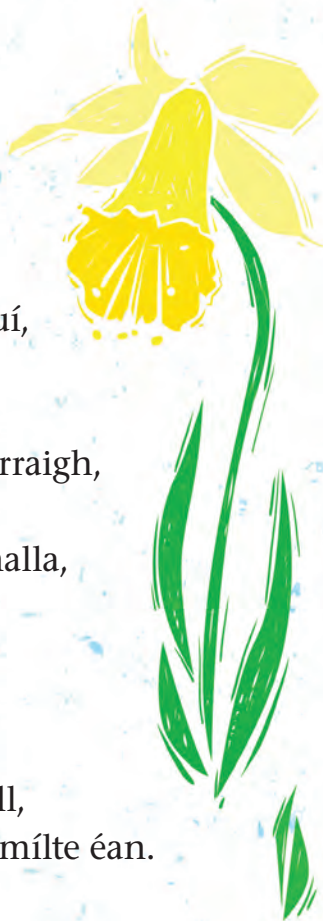
Éamonn Ó Ruanaí

Cén náire atá ort, a bhláithín bhuí,
Nó céard a chuir ort ceann faoi?

Tagtha róluath chuig féasta an earraigh,
Réidh don rince is don spraoi,
I do sheasamh i d'aonar i lár an halla,
Gan faic le cloisteáil ach macalla.

Gléasta go gléigeal gan aon agó,
I ngúna síoda a dhear Van Gogh,
Ag guí go gcuirfear tús gan mhoill,
Le píobaireacht dhraíochtach na mílte éan.

Ag tabhairt faoin ngeimhreadh go himníoch,
Do chloigeann creathach ag gobadh aníos,
Ná bí faiteach anois, a stór,
Ní gá duit brath ar aon cheoltóir.
Ardaigh do chloigeann gan aon scáth,
Is é do thrumpa órga a fhógróidh an blás.

An Grá

Éamonn Ó Ruanaí

Le cuileog bhacach
Bhuail damhán alla tráth,
Is dá n-ainneoin féin,
Thit an bheirt i ngrá.
Pósadh iad ag cóisir mhór,
Is ar mhí na meala d'imigh siad leo.

An lá dár gcionn, go mór faoi léan,
D'fhill an damhán alla is é leis féin.
'Ar mo chomhaireamh atá an locht –
Bhí mé cinnte go bhfuair mé a hocht
Dallta ag an ngrá a bhí mé, muise,
Níor thug mé faoi deara na maidí croise.'

Togha gach bia agus rogha gach dí a bhíonn ag féasta de ghnáth. Suigh chun boird ag féasta de chineál eile agus blais de thogha agus de rogha na filíochta!

 AN GÚM

ISBN 978-1-85791-765-9

9 781857 917659